De ballade van het huis en de zeven kleine matrozen

Jacques Schreurs

bron
Jacques Schreurs, *De ballade van het huis en de zeven kleine matrozen*. Uitgeverij Het Spectrum, Utrecht / Antwerpen 1953

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/schr014ball01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

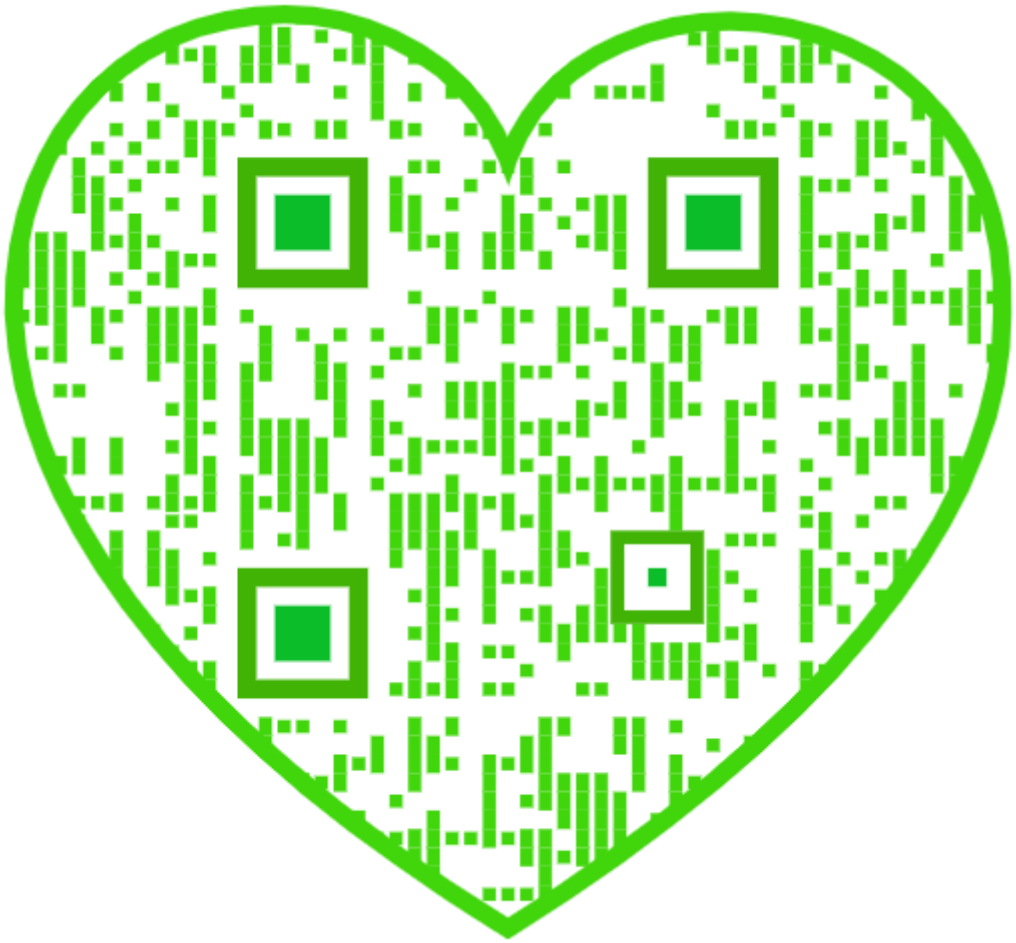

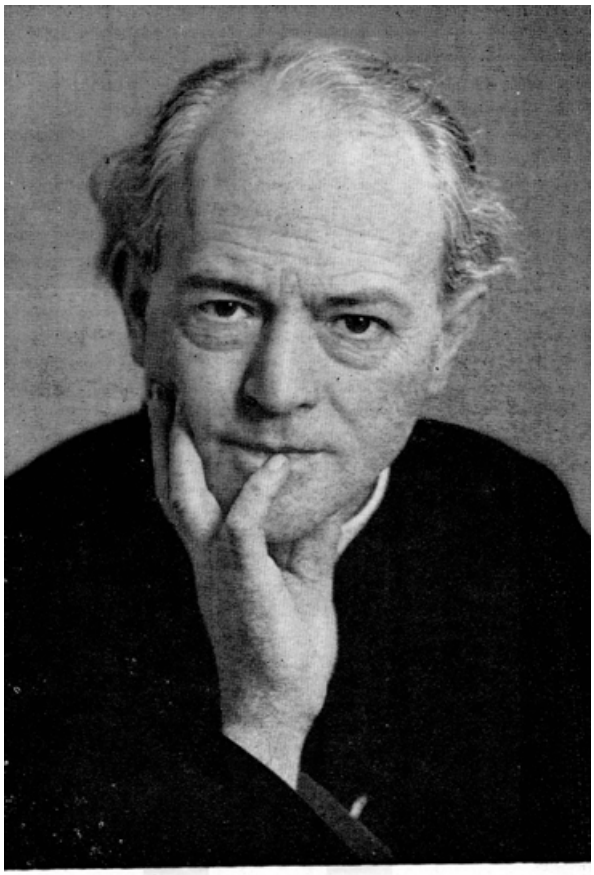

foto Mathieu Koch, Roermond

I

Ergens op een weg tussen twee kleine steden
Stond het huis;
Op een steen in de gevel droeg het zijn jaartal: 1893.
Het was van mijn leeftijd;
Het zag er voor zijn leeftijd vervallen uit;
Die daar wonen, dacht ik, hebben het niet breed,
Hebben de zegen der armoede gekend
Misschien beter dan menig dichter,
Zijn door de diepten van het leven gegaan -
Ik weet niet hoe diep;
Weten zij het zelf wel hoe diep?

Duiven koesterden zich niet op zijn dak;
Alleen in de top van de sparreboom
Die het schuin overschaduwde
Had een ekster genesteld,
Zo'n schutterige vogel
Die schetterde:
Rebecca!
Verder heerste er rondom een stilte
Die nauwelijks ademhaalde,
Doch die niets had van een wijde vrede;
Daarvoor stond het huis tè gekweld,
Tè vermoeid in het landschap.

Ik weet niet wat het huis mij allemaal zei,
Maar ik kon er slechts met moeite voorbij;
Zijn bewoners waren stellig bedeesde mensen
Met simpele weinig romantische wensen.
Zoals alle werkelijk-armen,
Waarvan Christus gezegd heeft
Dat ze niet uitgeroeid mogen worden,
Stelden zij hun armoe niet te kijk
Als evangelisch of schattenrijk;
Ook waren zij zonder nieuwsgierigheid,
Want zelfs kinderen vertoonden zich niet
En het venstergordijn werd door geen hand
Terzijde genomen
Om te turen naar de man die zichzelf herkend had.

Of knaagde een worm van afgunst dan toch
Aan de wortel van hun bestaan?
Of zogen zij sappen uit het bedrog
En kraaide in 't verborgen hun haan?
Uit het venster der slaapkamer
Lag beddegoed te luchten:
Een strozak,
Een laken,
Een wit en blauw geblokt kussen
Met de slip van een deken ertussen
Als een tong
Die iemand geel uit de mond hangt.

Kinderen hebben geschreid in dat huis,
Dacht ik,
Nachten en nachten vol;
En terwijl de vader zijn zware slaap sliep
Is de moeder met trantelpas
Door de vertrekken gegaan
Om haar kinderen te sussen -
Een eindeloze afmattende weg...
Want alle zeerten hebben het huis bezocht
Als vijandige oude vrouwen
Die met hen aanzaten,
(En niemand wist waar zij vandaan kwamen)
Die de kinderen één voor één op de schoot namen
En op de lippen kusten.

Tussen grauwe kaken gebrouwen
Adem van oude vijandige vrouwen
Heeft de moedermelk in hun mondjes bedorven
En tot tussen de nagels der vingertjes,
Die verwelkten, ziek,
Zijn er vijf van de twaalf gestorven
In telkens een groot alarm.
Vechtende moeder, leeuwin,
Men ziet het u wel aan!

In zulk een huis te wonen, vond ik,
Zou niet aangenaam zijn;
In ieder geval had het de schijn niet mee.
Met zijn zwetende stenen,
Zijn scheefgezakte deur,
Zijn doodgewone groengeverfde vensters,
Onderscheidde het zich in niets van die duizenden
Andere overal te sterven staande huizen,
Waarvan de geheimen ongeveer dezelfde zijn
En de deuren en vensters
Dan ook nauwelijks meer sluiten;
Het leven is er zo gewoon als een hand
En de kleine plezieren en grote verdrieten
Gaan er als huisdieren in en uit
Met hun eigen aard en vanzelfsprekende geluiden.

Het ergste bijna wat de bewoners van het huis
Overkomen kan
Moet slecht weer zijn, dacht ik,
Dat al hunne illusies bederft;
Maar als de zon rondom met de lieve bloemen speelt
Is alle leed weer geheeld
En God weer smetteloos
Die anders voor alles aansprakelijk is;
Want ondankbaar zijn deze mensen niet,
Zelfs niet voor hun ellenden;
Alle dingen immers geschieden
Zoals zij geschieden moeten
En - licht of donker -
De wiegen schommelen immer eender
En schommelen immer voort,
Zoals ook de doodskisten immer eender
In en uit worden gedragen
En allemaal evenzeer naar terpentijn en pich-pine geuren.

Op de drempel van het huis
Had een oude hond zich te slapen gelegd
Met zijn begin bij zijn einde
En sliep
Alsof hij de laatste hond op de wereld
En de wereld zonder zonden geworden was:
Zo verschrikkelijk rustig,
Alsof alle vrede op aarde
Zich verzameld had op die drempel
En gewikkeld in een rosharige schurftige pels,
Waarvoor ik mijn adem en mijn schreden
Inhield -
Bang dat de Rust zelf zou gaan blaffen.

Zelfs de hond blafte niet,
Maar diep en onophoudelijk
Gromde het in hem
Waar hij, vermoedelijk
In een homerisch dispuut gewikkeld,
Dromend zijn recht bevocht
Op een korst brood of misschien een wijfje;
Ook toen ik hem verzoenend een hand op de kop lei
Ging zijn ondoorgrondelijk gemompel door.

Om een onuitsprekelijke reden
Voelde ik mij met dat huis verwant;
Heel zijn heden en verleden
Reikte mij ergens de hand -
En waarom dan, dacht ik,
Zou ik die hand niet grijpen?
Toen ik, in zijn luwte getrokken
Die verzaad was van aardvruchten, pluimvee en dieren,
Door het venster naar binnen tuurde,
Lag daar, naast een verroest mes, op tafel
- Een doodskop, op het eerste gezicht,
Waaraan een rat zat te knagen -
Een homp beschimmeld brood.

Bij het zien van dat stilleven
Viel mij de reden in
Waarom de hond allicht zijn wacht had opgegeven:
Het lijfsgevaar,
Want de verpletterende overmacht,
De ten leste niet meer te stuiten vloed
Van schuldeisers, deurwaarders en advokaten -
Heel het lugubere leger van onverlaten
Dat zich, met God-weet-welk wettelijk moordtuig gewapend,
Toch een weg gebaand zou hebben naar het huis
Door alleen maar een oude hond bewaakt,
Door geen menselijke wet meer beschermd
En, van zolder tot kelder, overmatig belast
Met menselijk leven.

Als de pompondahlias en de winterastertjes
Zijn verbloeid
Staat het huis weer dodelijk vermoeid
Van het dwarrelen der dorre blaêren
En het ruisen der rouwsluiers, waarmee
De zich samenpakkende spreeuwen het omslieren,
In de mateloze monotonie van het landschap;
En terwijl daarbinnen,
Bij de voet der porceleinen lamp
En onder de kussen en liefkozingen der moeder,
Het dier gewekt wordt in de kleine mens
Die kraait,
Bouwt een spin
Die van God noch duivel weet
Op de duisternis tegen het venster,
Twee radiomasten tussen
Johannesburg en San Francisco.

II

Maar het huis dat ik zag is niet het huis
Dat ik altijd zie als ik die en die naam hoor noemen
Of een klok in de mist hoor luiden:
Binnen de ommuurde tuin
Vol bloemen en geneeskrachtige kruiden
Met, daarboven de bomen, het azuren landschap
Der luchten met vluchten vogelen
Afwaarts glijdend naar de rivier,
Staat, als op een oud lumineus schilderij
Van een dier vermaarde Maaslandse meesters,
Met de windmolen windverloren vlakbij
En in de verte de romp van een toren:
Zomerlijk,
Aartsvaderlijk,
Het andere huis.

Bakermat van herinneringen!
Beelden verspringen, visioenen verdringen zich
Als ik in de geest dat huis aanschouw...
Een man en een vrouw,
Oud geworden al, maken hand in hand
Een reis om de bouw;
En tussen hen in is niets dan een avond
(En de avond die nog vuur inhoudt)
Lichtend en grijs;
En ik zie brouwers en burgemeesters,
Parmantig en wijs,
En meteen in mijn binnenste bloed gewekt
Is zin voor aloud vertier
Van mannen met machtige buiken
En keldergekoelde stenen kruiken
Vol krachtig, zuur-zoet eigengebrouwen bier.

En anders weer schouw ik:
Met zwaarwichtige tred de poort verlatend
De tros der manhaftige mannen,
- Door mijn verbeelding met hertetakken gekroond
En van top tot teen in berenhuiden gewikkeld -
Bij het toeten der geluidvolle horens
En het voorwerelds gebas
Der dood en verderf snuivende brakken,
Het alarmverwekkende schietgetuig
Blinkend over de schouder,
Ernstig als oude heidenen afzakken naar de vlakte
Ter slachting;
En 's avonds onder de lamp: de buit
Van lijf naast lijf gestrekte
Pelsdragende zachte dieren
Met bloed in hun snorren...
En tussen het wijdbeens gewaag en gedruis
Der naar nevel en bossen geurende
Vervloekte schutters
Zit, ontroostbaar bedroefd,
Een kind
Verzonken in een walgelijk visioen
En als lijfelijk betrokken
Bij de moord op de Onnozele Kinderen.

Dan, als uit de zilvergroene achtergrond
Van een oud gobelin,
Treden tevoorschijn: de vrouwen, de matronen:
De moeders van veel dochters en zonen -
Heel de schilderachtige stoet van solemnele,
Of als duiven trippelende,
Of als kwartels kwartelende
Tantes
Met, als het hart van de kring
Die zich hoffelijk om haar sluit,
Bijna pontificaal
De priesterlijke trekpot ‘Het zilveren zeepaard’
Tussen de porceleinen schelpen
Op sneeuwschuim van kant, behérend:
De mauve, de grijs in grijze,
In alle dingen van dood en leven wijze
‘Hare aanbiddelijke hoogheid’ de oudmoeder:
Volmaakt tevreden,
Verdronken maan van mijn Verleden.

Voorts in een voorgeborchte van koper en tin
Waar, in het tropisch klimaat der vuren,
De gezoden worsten,
De in rozijnen en wijnsaus gesudderde
Kalfslevers gedijen
En de gebraden hoenders en kalkoenen
Onvermoeibaar,
Aromatiek en voortreffelijk
In een warreling van Verwachtingen en voorspellingen,
In en uitvliegen:
De magische, naar adem hijgende,
Liturgisch vingerlikkende getrouwen:
Twee uit één stuk gehouwen
Rozenhoutkleurige
Een beetje tè bont gepolychromeerde vrouwen,
Brigitta en Rebecca.

Ook waar de rook en de vlammen
Uit de gebarsten potstoof huilend opsloegen naar de pannen -
In de vleermuisachtig verlichte heksenwinkel
Van bezemstelen, drakenkoppen,
Schuiftrompetten en klompen -
Altijd met bezoedelde of groenachtig uitgeslagen tronies,
De op de kaart verslingerde schoppenboeren
Van het bier,
De automatisch speekselende gezellen,
Die de pijp alleen maar uit de mond namen
Om een moord te begaan
En waarvan een kind kon dromen
Dat zij 's nachts rondliepen om te wurgen
En de kinderen die in hun handen vielen
Te villen als bezemstelen:
Jakhalzen derhalve,
Die, als ze in de kerstnacht naar de nachtmis togen,
Een kerstlied aanhieven tegen de vinnige kou,
Terwijl ze zwaar op de notenbalken trapten
Die anderen hen reeds hadden voorgetrokken
In de sneeuw:
Marcus, Jozefus, Fidelis en Anselmus -
Overigens allemaal ìn-christelijke namen!

En er waren nachten rond dat huis
Van zulk een cosmische stilte duister geladen
Dat de waakhond onder de poort
In zijn instincten gestoord, verzuimde
De nachtloper te rapporteren -
Een soort kruising tussen vogel en roofdier
In vreemde, lange wapperende kleren -
Die iedere nacht op hetzelfde uur
Met de haast van een struisvogel
Kwam aansloffen naar de schuur;
En het was dàn dat de huisheer
Zich oprichtte in zijn bed en zei
Dat het zó en zó laat was tegen zijn vrouw,
Voor wie de nacht pas groot werd als zij
De poort van hun schuur had horen knarsen in haar scharnieren
En zij wist dat,
Hoe angstwekkend ook op zichzelf,
Het laatste huisdier geborgen was.

Alle lotsbeschikkingen zijn van Boven,
Zegt men,
En van tevoren puntelijk geregeld
Als bij testament
Door water, vuur of vijandelijk element...
En dan nog fronsen de mannen hun brauwen,
Raken de ogen der deelnemende vrouwen
Niet moe geschreid
En hangt Wildschut, de waakhond,
Op een morgen zielig verhangen
Aan de arm van de gierpomp
Boven de waterput.

Maar zegt ons, zegt ons, welk nut
Er is in het lijden van onschuldige dieren?
Klinkt het bezwerend aldoor
Uit de kring der jammerende vrouwen;
Mannen, stom als karbouwen,
Zes in getal
Trokken aan dikke touwen
Het laatste paard
Aan zijn witte achtervoet
Dood uit de stal -
En rondom stond het verval
En de zomerse hemel vol gloed
Boven de dampende landouwen.

Leeg en wijd in herfstige misten verdronken
Ligt het land aan de weemoed gewijd
Van het voorbije,
En terwijl alle dagen de winden schreien,
De regens vlagen
Rond het nog altijd statige huis,
Volgt het hart tweemaal
Het verbijsterend schokken
Van de zwarte wagen,
Door zware klokken
En zwarte paarden stapvoets getrokken
Uit het zwarte groen van de Tijd.

En dit was het einde van dat huis
En het begin van het ander
En onder ander beheer;
Maar langzaam,
Kleiner,
Klein;
Met een windvaan op de schoorsteen:
Een krullenspel van ijzer
En een symbool;
Want de trots was niet wijzer geworden
Noch de droom kleiner;
Het bloed bleef bloed,
De boom, boom.

III

Vroeg al was hij uitbesteed geworden bij een oom
Om het gobelinweven te leren
En zo mogelijk een mondje Frans,
Maar teleurgesteld in zijn droom
(De laatste niet die hem zou verteren)
Bleef hij zich levenslang baden
In de gouden of zilveren glans
Van wandtapijten en brokaten gewaden
Met het apocalyptisch visioen
(Bij voorkeur) van de Hemelse Stad
Binnen de krans
Der onuitsprekelijk zalige
Gloriegevleugelde engelenkopjes
Op een fond van zeeblauw of olijfgroen;
Of, op een nacht van velours soufflé,
Rond de zinnebeeldige uiterste tekenen
Het Lam en de Bazuin:
Het smaragd der getuigenis gevende Geesten
Met oneindig fijne ijle lichtdraden
Doorzichtig geborduurd en
Met de laatste luchtverloren, lichtgevende
Van louter licht levende
Vlinders en vogeltjes
Van de laatste Fase.

Voordat hij (men zei: té voortijdig) huwde,
Had hij 's konings wapenrok gedragen
En, reglementair uit de dienst ontslagen,
Was hij aangetreden bij het bereden
Koninklijk wapen der marechaussée;
Doch ook dààr kreeg hij de wind niet mee
En zijn zin voor de wapendienst luwde;
Toen ging hij naar zee
En schreef vanaf een eiland in de Azoren
Een brief:
Helena-Hermina, ik heb je lief
En jou tot mijn bruid verkoren;
Als ik weerkeer over een jaar of twee
Breng ik voor jou, mijn hartedief:
Een mand vol kleine matrozen mee
En lap ik de zee aan mijn laarzen.

Zou het waar zijn, Helena-Hermina?
Zou er precies zoveel kinderachtigheid
In het Geluk zijn,
Als in dat sparrenbosje (ergens
Achter de horizon)
Vol eekhoornstaartjes,
Vogelenbekjes,
Gouden appeltjes,
Zilveren lepels,
Glazen breinaalden
En kristallen kussen -
In dat bosje dat neuriet als een jonge moeder?
Met haar twee en dertig gave sterke tanden,
Glinsterend als kiezelsteentjes in het maanlicht,
Lacht Helena-Hermina haar zeeman toe
En zegt: Fidelio, want dat hoort hij graag;
Want zó is de liefde!

En déze fantast,
Die immer het vel al verkocht had
Voor hij de beer had geschoten,
Had het huis met de windvaan gebouwd;
En toen hij zijn hart en zijn bruid had getrouwd
En zijn hoofd aan de sterren gestoten,
Kwam, mee namens God, mijnheer pastoor
Om het jonge gezin en het huis te zien
En zag, naast de gele roos aan haar oor,
Een tuba, een mangel, een naaimachien,
Een tafel, een lamp en bovendien
(Voor de gast) een stoel op drie poten;
Zij hebben samen gelachen, geschreid,
Om beurten de geit aan het lijntje geweid
En tot slot heeft de hemelse tresorier
Het huis en de mens en het ding en het dier
Binnen de majestueuze volkomenheid
Van een zinrijke zegen gesloten.

En toen zij gedronken hadden uit hetzelfde glas
En hun alles even gemeenzaam geworden was
Als de hand waaruit zij aten,
Stonden zij, plòtseling nog, bedeesd
Voor de nacht en het bed
En werden weer eenzaam -
En zochten bevreesd
Voor het geheim van hun huiverend tasten
En de dwang van een blinde ijzeren wet,
Toevlucht en erbarmen
In elkanders armen.

Zo was het in den beginne,
Zo was het een lange tijd:
De slagregens buiten, de meidoorn binnen
En hun bed onder bloesems gespreid;
Zìj lachte en melkte de geit.
Tot tussen de lakens van hun ledikant
Hing een geur van wilde viooltjes;
Een spiegel versierde hun kamerwand
En hun hemel was wolkloos en wijd;
Hxj was zo'n beetje een filosoof
Die lachen kon waar een ander schreit,
Met een vlekloos bijna onwerelds geloof
In de gunst van het lot en de stabiliteit
Van een (lichamelijk) goed gefundeerde
Serene tevredenheid;
Zij lachte en melkte de geit.

Zij was geen vrouw om met een vogeltje op de vinger
Heel de dag aan haar deur te staan;
Van haar lippen vlogen geen vlinders,
Maar alles aan haar was geest en gloed
En alles aan haar was gedaan.
Helena-Hermina gaat door haar huis en zingt;
Heen en weer in de kleine spiegel die blinkt,
Gaat Helena-Hermina de vrouw die verwacht
En alles is licht en alles is zacht
Van Helena-Hermina haar rijpende dracht
En haar zachte doorzichtige handen.

's Nachts aan hun slaapkamervenster
Stonden zij uit te zien naar de maan,
Waar mensen op zouden bestaan (schreef men)
Die misschien óók aan hun venster stonden;
En alles was mysterieus:
De wind die ging, een hond die jankte
En het maanlicht dat te ritselen hing
Tussen de metaalachtige blaêren
Der klimplant die het venster omrankte;
Hij sprak in de schelp van haar oor
In één adem door
En terwijl haar voeten stilaan bevrozen
Wandelde zij over rozen
Tot de maan was onder gegaan.

En in die dagen was het dat hij dit gebed sprak
En het telkens, zij het met andere woorden,
Met aandrang herhaalde:
Genadige Heer, het kind gaat geboren worden:
Ik ben niet waardig dat het komt onder mijn dak;
Ik ben zondig en zwak
En tot veel in staat wat U niet kan bekoren;
Maar, om de vrouw die ik liefheb, Heer,
En die Gij liefhebt: doe háár geen zeer;
Doch indien er, naar uw duister latijn,
Op aarde geen enkel geluk mag zijn
Dat niet uit leed wordt geboren -
Kom mij dan, zo bid ik, met vuisten beuken,
Maar geef dan ook (want dat had zij graag)
Dat haar kind, als het komt, mag lijken
Op het Jesuskindje van Praag
Dat bij ons onder de stolp staat in de keuken.

En het gebed dat zìj deed was ongeveer dit:
Genadige Heer Jesus, die ik bid
Dat alles met mij naar uw heilige Wil geschiede:
Laat, als mijn uur slaat
En mijn ziel door een vuur gaat,
De man die ik liefheb en die Gij liefhebt
Er om Godswil! helemaal buiten -
En maak, wijd om ons vieren, uw wereld wit.

En de man die zijn aandoenlijke trouw
Dag aan dag
Met grillige arabesken verluchtte
Rond een steeds bezige bedrijvige vrouw,
Grijpt verrukt in zijn baard
Als hij ijsbloemen op zijn venster ontwaart
En breekt op naar het ijs -
En begint zijn lichte meeslepende reis
Met, diepinsnijdend, de sierlijke haal
Van de H, het gevleugelde initiaal,
Van Helena-Hermina, zijn vrouw;
Want hij kent nog altijd geen andere wijs
Dan de wijs van de brief die hij schreef -
En die andere meer zwierige wijs nog: ik zweef.

Zij houdt niet van tierelantijnen,
Maar uit liefde tot haar verstokte held
Eerbiedigt zij de zijne.
En als reeds haar schoot overmatig zwelt
En haar blikken nog lichtend schijnen
Naar de man die uit zijn tuba druist
Aanhoudend zijn machtig refrein,
Breekt zij gelijk een porcelein
En zit in haar scherven gekruisd.

En de lucht, die heel de dag
Als vol loodstof boven het huis had gehangen,
Werd tegen de avond plotseling
Verblindend geel
En stond een wijl als een verbijsterde lach
In de kleine spiegel gevangen
Boven een wieg van kaneel:
Uit wilgentwijgen gevlochten,
Gevoerd met zijde en kant
En berekend op zware tochten -
Een brede herbergzame mand.

Vertéderend blauw en vertérend ruimtelijk
Kon de hemel zijn boven het huis
En wonderlijk luid de lucht
Van millioenen onwezenlijk-kleine,
Kleine trommen en kleine trompetten;
Zo die zomermorgen
Als Helena-Hermina haar huis verlaat
Om haar kerkgang te doen
En er bloemen aan haar voetsporen ontspringen
Overal waar zij gaat:
Jong en zuiver als een zomerwolk
En als de maan in volle nachtbrand
Eenzaam en heilig.

Quiproquo! Quiproquo!
Riep een rad van haar kinderwagen
Tussen de meidoornhagen -
Quiproquo?

Water, zon en rozen: dat is heel de zomer
Rond het huis
En de oude klokketoren
Die tegelijkertijd een oog open houdt
Over het nestje vol geelgebekt leven
In de mispelboom aan zijn voet
En de mand met de kleine matrozen
Waarin, klein en tenger,
Helena-Hermina
Zes maal weerspiegeld ligt
Met haar ronde moederlijke neus,
Haar kinderlijke weke lippen
En haar wenkbrauwen als addertjes
Die te slapen liggen,
Ieder bij een plasje water.

Zoals de zee in het wiegje van een schelp
En heel de melancholie van een lentenacht
In de keel van de nachtegaal,
Zo is heel de sterrenhemel in een hart
Dat smetteloos liefheeft,
Smetteloos als het hart
Van Helena-Hermina
Die haar geluk draagt als een glimlach
En er als een lastdier onder gebukt gaat.

Dìt bleef voor wie haar kenden,
Haar kinderen, hàre legende
En het lieflijkste aan haar
Dat zij haar ringvinger miste;
Wanneer haar kinderen gisten
Streek zij met een lang gebaar
Hen één voor één door het haar
Als om hun gedacht te verwarren;
Zij lieten zich even sarren
En drongen opnieuw weer aan:
Hoe komt daar die vinger vandaan? -
En Helena-Hermina glimlachte
Bedroefd in haar gedachten
Om wat zij niet kon noemen,
Alleen maar kon verbloemen -
En ook dit weer drukte zwaar.

Zijn onschuld was waarlijk zeer groot
Maar miste de prille oorspronkelijkheid
Der eerste nachtegalen
Die een drogbeeld zou hebben doen zegepralen
In een wereld van vóór zijn tijd;
Want van onder haar sombere kolbak keek
Een Wet (die tenslotte mannelijk bleek)
Hem scherp en gebiedend aan,
Met de gummiknuppel geheven
Om toe te slaan...
En het werd een lange verbitterde strijd
Door een dromer gevoerd en een knuppel geleid;
En Helena-Hermina schreit.

Helena-Hermina zit bij de wieg van haar kind.
Wie nu de lippen reikt aan de wind
Heeft een smaak van tranen;
De avond heeft rode ogen van het wenen
En ingehouden snikken
Van nog méér droefheid;
De wolken, met klachten geladen,
Hangen elkaar aan de schouder als vrouwen
En de zon gaat onder
In bloed en melk en kindergeschrei...
Wie nu nog moed heeft om te leven
Loopt op tenen rond het huis
Om het leed niet te wekken
Dat juist in slaap viel op een klontje suiker.
En rondom is de duisternis als een koe die graast.

Uren zit hij op zijn handen te turen;
Alsof hij hen raad wil vragen
Keert hij ze om en om,
Duwt ze vol afschuw van zich af
Of klemt ze plotseling samen
In een smeekgebaar, zuchtend;
Want uit hun leegheid wordt hij niet wijs.
Hìj heeft het zwaar,
Denkt Helena-Hermina
En streelt de lok van zijn voorhoofd
Die hem als een veeg roet
Op de neuswortel hangt
En: Fidelio! fluistert zij hem toe -
Want de kinderen mogen het niet horen;
Zij zouden er om lachen:
Fidelio?
Maar de liefde ìs kinderachtig.

Hetzij hij groot voor haar neerzit als een vorst
Of machteloos als een kind in zijn weemoed
Om de onvervuldheid van zijn dromen
Waarvoor ook zij geen solaes meer weet,
Heeft zij hem lief;
Met zijn zielloze gebaren van al dezen
Die geen doel meer bezitten en een enkel gerief
Heeft zij hem lief;
Als zijn hoofd donker hangt als de aarde
Met ogen onrustig als rattennesten,
Heeft zij hem lief
Met zijn binnensmonds gemorrel
Van losse tanden en onverstaanbare klanken;
En om zijn einde,
Waarvan zij voorvoelt
Dat het een tragisch einde zijn zal,
Heeft zij hem lief -
Tot het einde.

En waar bleven de zeven kleine matrozen?
Vraagt de dichter zich telkens af
Als hij wat nader het huis betracht;
Maar wie geeft daar op zijn vragen acht?
En ook uit de verbloeide zonnerozen
Met hun slappe gele blaren
En zeemleren gebaren
Onder het venster wordt hij niet wijs;
Alles blijft stil en alles werd grijs,
Zegt hij zacht en vervolgt zijn reis.

En toen het zeer koud was geworden
En er geen hout was voor hun haard,
Zag zij opeens hoe oud hij was geworden,
Hoe kinderlijk achter zijn baard;
Zij nam haar lamp en ging naar haar schuur
En brak van de takken die dorden
En maakte van takken en blaêren een vuur -
En onder de schamele tinnen borden
Glimlachend aan de muur,
Sliep hij tevreden in bij het vuur;
En dit was (bijna) het einde.

Want toen op een wintermorgen
De hemelen zich streepten met vuur,
Kwam hij, met verwarde baard en haren,
Kouwelijk met de armen slaande
(Half hemd, half mens) zijn deur uit
Om zich, God helpe hem,
Te gaan baden in de rivier -
Waarin hij,
Terwijl de hemel plechtig beierde in zijn hoofd
En een gesnater van duizenden watervogels
Zijn oren vulde -
Enkele waterbellen achterlatend
Waarin zijn adem ontsnapte -
Tussen de bliksemende spiegels der ijsschotsen
Voor immer verdwaalde
Als een lichtend schuim.

Op de negende Februari was het,
Hartje winter,
Dat ik het huis terugzag;
Of er, anno 1893,
Op die dag óók sneeuw lag
Herinner ik mij niet;
Ook niet of er op die dag,
Als zeven dronken matrozen
Zeven schommelende zonnerozen
Met gele zeemleren handen
Te gebaren stonden onder het slaapkamervenster;
En óók niet of er aan hun kopschudden
Ooit een einde kwam.

Cum permissu superiorum.